

Horní Jiřetín odolal těžbě uhlí - místní a aktivisté si společně připomněli vyhraný boj o zachování územních limitů.

12.11.2024 - | Hnutí DUHA

V sobotu se v Horním Jiřetíně setkali místní obyvatelé, aktivisté a aktivistky a zástupci a zástupkyně ekologických organizací, aby se společně u příležitosti blížícího se konce velkolomu ČSA ohlédli za bojem o těžební limity. Těžba uhlí, kvůli které obci hrozilo zbourání, postupně končí a důl již v červnu propustil všechny zaměstnance. Oproti tomu, jak situaci líčil majitel dolu Pavel Tykač, to pro region není žádná tragédie. Naopak, konec uhlí přinese nové příležitosti, pracovní místa, peníze na transformaci a také lepší životní prostředí.

Vladimír Buřt, starosta Horního Jiřetína, říká:

„Horní Jiřetín měl být vůbec první obcí zbouranou kvůli prolomení limitů, z toho důvodu se do něj také vůbec neinvestovalo, nebyla tu infrastruktura, elektřina vedla z baráku na barák. Teď máme vlastní distribuční soustavu, vyrábíme si energii na střeše školy. Obyvatelstvo je stabilizované a staví se tu nové byty. Velké díky za to patří aktivistům a organizacím, které s námi neúnavně bojovali, ale hlavně místním lidem za to, že Jiřetín podrželi.“

Horní Jiřetín je dnes prosperujícím městem, které jde ostatním příkladem, především v oblasti nových technologií, obnovitelných zdrojů a energetické soběstačnosti. I přes dřívější obavy odpůrců konce uhlí se podle dostupných dat z úřadu práce nezaměstnanost v regionu po uzavření dolu zvýšila pouze mírně. Jak přiblížil zastupitel Horního Jiřetína a bývalý pracovník na dole Petr Dvořák, v době propouštění už nemálo zaměstnanců mělo být ve starobním důchodu, do nějž po přerušení těžby mohlo odejít. Část zaměstnanců a zaměstnankyň dolu už teď našla uplatnění v rekultivačních pracích a navíc mají nárok na výsluhové příspěvky, které se podařilo pro lidi pracující ve všech hnědouhelných dolech rozšířit i díky společnému úsilí hornických odborů a ekologických organizací.

Součástí setkání byla procházka k dolu a debata, které se vedle starosty Buřta zúčastnil bývalý ministr životního prostředí Martin Bursík, dlouholetý protiuhelný aktivista Jan Rovenský či architekt Martin Říha, někdejší úředník na Ministerstvu životního prostředí, který reprezentoval úředníky napříč rezorty, kteří měli značný podíl na stanovení a zavedení ekologických územních limitů těžby. Na debatě také vystoupila aktivistka Jana Pravdová, která od roku 2015 do roku 2020 byla aktivní v hnutí Limity jsme my, tou dobou usilujícího o zachování Horního Jiřetína.

„Boj za klimatickou spravedlnost se pro hnutí Limity jsme my posunul od tématu uhlí k boji proti fosilnímu průmyslu a jím předkládanými řešeními klimatické krize, která jsou společensky, ekonomicky a environmentálně nezodpovědná. Kvůli takovým falešným řešením jsou v ohrožení komunity na mnoha jiných místech v České republice. Hnutí Limity jsme my v současnosti tato místa propojuje a zapojuje se do jejich bojů o budoucnost,“ uvádí aktivní členka hnutí Limity jsme my Daniela Strnadová.

Uhlí v Česku odzvonilo, postupně by ho měly nahradit levnější a čistší obnovitelné zdroje. Česká vláda se ve svém programovém prohlášení zavázala s uhlím skoncovat do roku 2033, a v realitě uhelný byznys pravděpodobně skončí ještě dřív, jelikož se využívání uhlí nevyplatí už ani

ekonomicky. I proto je důvodem k oslavě, že důl ČSA narazil na územní ekologické limity těžby, které schválila na začátku 90. let minulého století vláda a že se je těžebním společenstvem nepovedlo prolomit a okolité obce tak nepřišly o půdu pod nohama. Už předtím se ale v dole těžilo méně, než bylo v plánu a navíc dolu již v roce 2014 vypršelo posouzení o vlivu těžby na životní prostředí, tzv. EIA. Poslední skryvkové rypadlo se zastavilo v roce 2019.

„Dnes už všichni víme, že uhlí končí, tehdy jsme to ale ještě nevěděli a Horní Jiřetín mohl dopadnout stejně jako Libkovice, které byly zbourány zbytečně. Často to vypadá, že obyčejní lidé nemají šanci a bohatí si mohou dělat, co chtějí. Horní Jiřetín se stal příkladem toho, že to tak není a že se i obyčejní lidé a odborníci mohou postavit velkým penězům a vyhrát,“ vzpomíná na kampaň za zachování obce Jan Rovenský.

„Zápas o limity těžby byl i zápasem o podobu české energetiky. Na jedné straně neefektivní spalování uhlí kvůli zisku pár lidí, ale na úkor lidí na místní, krajské, celostátní i globální úrovni. Na druhé straně čisté obnovitelné zdroje a úspory, které přináší nižší účty za energie a lidem naopak pomohou. Jsem rád, že se zachováním limitů otevřela další příležitost, je však na nás a našich vládách, zda ji využijeme,“ říká Jiří Koželouh, vedoucí energetického programu Hnutí DUHA.

Uzavření dolu má významné environmentální dopady. V zemi zůstane zhruba 750 milionů tun uhlí, které by jinak po vytěžení a spálení přispěly k emisím skleníkových plynů a k prohloubení klimatické krize. Místo dolu vznikne vodní plocha, část území se ponechá přírodě, další část by měla být využita k výrobě čisté energie.

„Dobrou zprávou je i to, že v Poslanecké sněmovně byl stažen pozměňovací návrh na dotování stále méně ekonomicky udržitelných uhelných elektráren. Nyní už zbývá jen dotáhnout odklon od uhlí na úrovni celé České republiky. Vláda Petra Fialy by k němu mohla přispět i legislativním zakotvením nejpozdějšího termínu odchodu od uhlí do roku 2033 ještě v tomto volebním období,“ říká vedoucí energetické kampaně Greenpeace ČR Jaroslav Bican.

Kontakty pro média:

Jaroslav Bican, vedoucí energetické kampaně Greenpeace ČR, tel.: 773 721 237, e-mail: jaroslav.bican@greenpeace.org

Marta Janko, mediální koordinátorka klimatické kampaně, Greenpeace ČR, tel.: 608 961 686, e-mail: marta.janko@greenpeace.org

Jiří Koželouh, vedoucí energetického programu Hnutí DUHA, tel.: 723 559 495, e-mail: jiri.kozelouh@hnutiduha.cz

Daniela Strnadová, členka hnutí Limity jsme my, tel.: 778 000 403

Zdroje:

<https://denikreferendum.cz/clanek/25326-horni-jiretin-prechazi-na-obnovi...>

<https://www.greenpeace.org/czech/tiskova-zprava/14826/vlada-rozsirila-vy...>

<https://vlada.gov.cz/cz/programove-prohlaseni-vlady-193547/>

<https://iuhli.cz/posledni-skryvkovy-obr-z-lomu-csa-se-louci/>

<https://www.seznamzpravy.cz/clanek/ekonomika-firmy-podivejte-se-tezba-v-...>

<https://www.casopis.ochranaprirody.cz/pece-o-prirodu-a-krajinu/velkolom-...>

<https://hnutiduha.cz/aktualne/horni-jiretin-odolal-tezbe-uhli-mistni-aktiviste-si-spolecne-pripomneli-vyhrany-boj-o>